

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s pošiltno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druga Evropska dežela 8 K, Kdor hodi sam po nje, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpevdi. — Udje „Kotoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravnstvo: Koroska cesta šte. 5, sprejemna naročnino, inserate in reklamacije.
 Za inserate se plačuje od enostopne pettivrtice za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglaše primorez popust. V oddelku „Mala naznaila“ stane beseda 5 vin. Partic in zabavne vsake pettivrtice 24 vin., Izhaje in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nesoprite reklamacije so pošiljne proste.

Napredovanje Avstrijcev proti Rusom.

Naša armada potiska Ruse v Bukovini vedno dalje nazaj. — V južno izhodni Galiciji zavzeli mesti Delatyn in Nadvorno. — Rusi se umikajo proti Stanislavu. — V boju pri Dukli so Rusi izgubili okoli 50.000 mož. — V Karpatih ujeli naši okrog 30.000 Rusov. — Rusi obstreljujejo Przemysl. — Nemci in Avstrijci proti Varšavi. — V izhodni Prusiji Rusi poraženi. — Nemci ujeli 26.000 Rusov. — Borba med Nemci in Angleži na morju. — Amerika grozi. — Turki in Grki so se sprli. — Italija ima upor v Tripolisu. — Velika nesreča v Brežicah.

Italija.

Pred otvoritvijo italijanskega državnega zbora smo. O čem bo razpravljal in sklepal, bo z zanimanjem spremljala evropska javnost. V ospredju stoji vprašanje zunanje politike. Za to gre, ali ostane politika Italije na starem tiru ali pa krene v drugo smer.

Trojni sporazum (Anglija, Francija in Rusija) se trudi, da bi Italijo pritegnil in priklenil na sebe. Dosedaj se mu to še ni posrečilo. Glasilo italijanske vlade „Popolo Romano“ izjavlja, da se od zadnjega zborničnega zasedanja ni zgodilo nič takega, kar bi moglo spraviti Italijo iz njene odkrito stroge nepristranosti. To je torej mnenje ministrskega predsednika Salandre. Isteega prepričanja pa je tudi nova vzdigujoča se zvezda, stari, v večkratni ministrski službi dozoreli Giolitti, po katerem baje zopet hrepeni politična Italija. Ni dolgo tega, kar je Giolitti v javnosti izrekel svoje mnenje, s katerim izpoveda svojo zvestobo dosedanji italijanski politiki, to je zvestobo Nemčiji in Avstriji, s katerima je Italija po pogodbi zvezana. Ravno tej zvezi se ima Italija zahvaliti za nemoten političen razvoj, za notranjo ureditev in napredovanje. Posebno Avstrija je za Italijo imela odprto uho in odprto roko, in če Italijo v politiki vodijo, kakor je izjavil ministrski predsednik Salandra, le njeni lastni interesi, se ni bati, da bi se po francoskih in angleških hujskačih dala izvabiti iz svoje, dober uspeh obetajoče nepristranosti.

K temu jo tudi silijo njene gospodarske razmere. V mnogih krajih Italije namreč vlada ne samo po-

manjkanje živil, ampak že celo lakota. S temi razmerami se bo moral predvsem pečati italijanski parlament. In res se, kakor poročajo italijanska glasila, od dosedaj došli in nerpelacij večina peča s preskrbo moke in žita, kakor tudi z znižanjem prevoznine za živila. To je vprašanje, ki je na Laškem sedaj najbolj pereče in za kojega rešitev vlada še ni storila kaj tehtnega.

Italija ne more sama sebe oskrbeti z dovoljno množino žita in živil. Vzrok zato ni v neplodovitosti zemlje in lenobi prebivalcev. Italija ima jako rodovito zemljo in delavno prebivalstvo. Vzrok leži v narodnogospodarskih odnošjih Italije. Kmetov, kakor so pri nas, Italija nima. Velika večina zemlje je v rokah veleposestnikov, ki polja ne obdelujejo sami, temveč po delaveih, katere slabo plačujejo. Tako je nastal na deželi mnogoštevilni proletarijat, to so ljudje, ki imajo kopico otrok, imetka pa nič. Taki ljudje so stalna nevarnost za notranji mir. Dostikrat se je že zgodilo, da so se ti ljudje, nahujskani po republikanlih, spuntali in uprizorili pravcate revolucije. Spomladi 1914 se je zgodilo, da so se po nekaterih krajih srednje Italije ljudje kar trumoma vzdignili in proglasili ljudovlado, ki je bila seveda kmalu zatrt. Nekaj sličnega se je nedavno zgodilo v Siciliji, Apuliji (v južni Italiji) in na otoku Sardinija, kjer so izstradani ljudje planili po magacinih, polnih živil, in so jih oropali. Vlada je za prvo pomoč znižala carino na živila, toda od tega so imeli dobiček le veletržci. Tako se je torej zoper vlado ustalil očiitek, da ni storila v tem velevažnem vprašanju svoje dolžnosti in ta očiitek bo vlada v drž. zboru hudo čutila v obliki napadov in viharjev.

Očiitki bodo tudi leteli na njo, ker po tistem strašnem potresu, ki je 13. januarja tako hudo zadel srednjo Italijo, ni storila dovolj, da bi oskrbela gladujoče prebivalstvo z živili in z obleko. Sploh bo ta nesreča, ki je zahtevala nad 40.000 človeških žrtev in prizadela ogromno gnotne škode, uplivala kot opomin, ki se ne bo tako kmalu pozabil in kateremu se ne bodo mogli odtegniti merodajni politični činitelji.

Ker ima torej Italija dovolj opraviti s seboj in z ureditvijo notranjih razmer, napram katerim ne more ostati nepristopna in nepristranska, bo storila najboljšo, če na zunaj ostane nepristranska.

Slike iz vojne.

Savinjčan opisuje vojne dogodke.

Pionir Matevž Omladič iz Braslovč piše dne 27. januarja iz bolnišnice v Tešinu v Sleziји svojim domačim:

Dragi! Ker imam priložnost, naj Vam popišem v kratkih besedah, kako se mi je godilo v Galiciji. Po štiridnevnih trudapolnih marših skoro brez menaže in počitka, smo prišli dne 26. avgusta popoldan v boj, kjer smo takoj prejeli ognjeni krst. Od 27. avgusta do 1. septembra smo bili neprenehoma v boju, ki je bil vse drugo kakor boj. Zemlja se je tresla od topov in pušk, krogle so žvižgale gostejše, kot dež in se danes me strase, ko se spomnim na dneve od 27. avgusta do 1. septembra. Kajti dasiravno smodnik nima dima, vendar je bilo obnebje pokrito daleč kamor je oko seglo s sivo neprodorno meglo. Se danes, ko

Tolažba žalostnim materam.

Ob začetku vojske je edini sin neke dobre nemške katoliške vdove šel v boj na zahodno bojišče. Pri slovesu je mati obesila svojemu edinemu sinu okrog vrata blagoslovljeno svetinjico Matere božje in ga je prav prisrčno priporočila varstvu Brezmadežne. Da je mati noč in dan zelo veliko molila za svojega sina, pač ni treba omeniti. Dolgo časa je dobivala mati z bojišča le samo ugodna poročila. V začetku meseca novembra je pa prejela mati uradno obvestilo, da je njen sin na bojišču umrl junaške smrti. Lahko si mislimo, kako žalost in bolečino je ta bridka nevica prizadela ljubečemu srcu matere. Tudi se ji ne sme preveč šteti v zlo, če se je v njeni globoki žalosti nje večkrat lotila skušnjava: „Tako torej vse moje molitve niso nič pomagale in blagoslovljena svetinjica tudi ni mogla obvarovati mojega sina pred tako grozno smrtjo.“ V sredi med prvimi dnevi žalovanja pa je prejela mati pismo od divizijskega župnika, v katerem ji natančneje poroča o smrti njenega sina. Pismo je žalujoče srce matere napolnilo s tolažbo in obarom veseljem. Glavna vsebina pisma je: „Cenjena gospa! Da je padel Vaš sin junaške smrti na bojišču, Vam je že znano. Gotovo Vas bo veselilo izvedeti od mene, da je Vaš sin umrl zelo dobro. Videl sem ga težko ranjenega in nezavestnega ležati na bojišču. Ker ni dal nobenega znamenja več, hotel sem iti da-

LISTER.

Ranjeni Slovak in harmonika.

V bolnišnici za ranjence na dunajskem vseučilišču se nahaja med več kakor 600 ranjenci mož, ki je v regnici junak. Junak je bil v vojski. Ves čas se je bojeval na ruskem bojišču, dokler mu niso v neki mrzli decembrski noči zmzrnile v strelskem jarku obe nogi. Še večji junak pa je v trpljenju. Vsled njegovih črnih las, temno-rujavega obraza, svetlih oči in neznanega jezika, ki ga govori, in katerega ni nihče v celi dvorani razumel, so mu dali priimek cigan, toda ni cigan, ampak pobožen Slovak iz severne Ogrske. Njegovo stanje je res usmiljenja vredno. Noge so mu počasi med velikanskimi bolečinami odpadle do gležnjev, nad gležnjem pa mu je začela ena noga gniti; desno roko so mu morali hudo razrezati, ker se je gnojila; tudi njegovo srce je zelo prizadeto, vnetje pljuč in huđ Kašelji mu pa zabranjuje ta spanje. Toda on ne toži prav nič, saj glasno ne leži mirno, potrpežljivo in Bogu udano. Še le, če se ga vpraša, kako mu je, se izve, da ga boli vse: noga, roka, prsa, srce; zavžiti more le nekaj tekočine, spat pa že skoraj dva ali tri tedne ne more popolno-

ma nič. Pride Božič. Vseučilišče pripravlja, za svoje ranjence bogata božična darila. Za tiste, ki morejo hoditi, je v obednici pripravljeno krasno božično drevo; božični prazniki se praznujejo z nagovori, darili in petjem otrok. Za tiste pa, ki ne morejo hoditi, so napravile strežnice, usmiljene sestre in druge dame v vsaki dvorani posebno božično drevesce in ga bogato okrasile. Pri postelji cigana stoje sestre usmiljenke in duhovnik, ki je vešč njegovega jezika. Radi bi ga vsaj ta dan nekoliko razveselili, kažejo mu drevo s svečkami in darila, ki so namenjena za njega; veliko lepih in tudi sladkih daril. Pogledal je vsako darilce, toda njegov od bolestit zategnjen obraz ni postal veselejši. In končno še eno darilce: v robcu so bila zavita jabolka, orehi in škaljica, v kateri je bila zavita harmonika. Pri pogledu na harmoniko se obraz ranjenega Slovaka naenkrat razvedri. S svojo zdravo levo roko seže čvrsto po harmoniki, jo pritisne na usta in več minut prav pridno piha v harmoniko. Njegov obraz se pomiri in razradosti, bolnik se smeje in veseli, kakor majhen otrok in ko ne more več pisikati, začne pripovedovati, kako je bilo nekaj doma — 5 do 10 minut dolgo — dokler mu ne zatrepeče obraz ter ga zopet premagajo stare bolečine. — Česar niso premogle prijazne besede, sočutje, odsvit lučic in božična darila, to je storila majhna, brezpomembna reč harmonika: napravila je ranjenemu veselo četrtruro.

Najnovejša poročila se nahajajo pred inserati.

to premišlujem, se mi zdi kot čudež, da nas je ostalo še toliko živih. Da, božja roka nas je varovala. Posebno dne 27. avgusta je bilo to očitno. Naš 4. voj je dobil namreč nalogo napraviti na griču, za katerim je bila naša artilerija, nekaj utrd. Ker so bile naše postojanke izborne, je seveda sovražnik skušal na vsak način pregnati našo baterijo. In v tem dežju granat in šrapnelov smo se spravili na delo. Navzlic vsej hladnokrvnosti so nas vendar primorali, da smo za kake pol ure prenehali z delom ter se pomaknili drug za drugim po vseh starih, oboroženi s puško in lopato, v začetne utrdb. Pa komaj zapusti zadnji naše skrivališče, vreže težka granata ravno na mesto, kjer je naš voj trenutke popreje počival. Samo par trenutkov popreje in od 52 mož bi se nobeden ne vrnil več živ nazaj. Jama, ki jo je granata izkopala, je bila skoro 3 metre globoka in 4 do 5 metrov široka. In takih slučajev bi vam naštel na stotine. So dnevi, v katerih ni minute, da bi ne gledali smrti v oči. No, pa smo se že navadili, če malo poka nad glavami, vseeno kadim mirno tobak kot bi bil doma. Tako tudi dne 26. oktobra. Sli smo prostovoljno en četovodja, korporal in jaz v vas V. razstrelit star most, ki je bil že napol razdrt, samo johi so še stali. Omenim naj, da je bil na drugi strani sovražnik utrjen, in na tej strani pa naši. Vas je do tal požgana; izmed 200 hiš je samo še cerkev, farovž in šola. Ker smo morali pa še čakati, smo se nastanili v šoli, še močnem poslopju, kjer je bilo poveljstvo dveh bataljonov in infanterije. Noč je bila mirna, a ne tako naslednji dan. Ob 11. uri, ko sem ravno kuhaj krompir in drugi igrali karte, vreže naenkrat granata v streho šole, druga v sobo, v oget, od spredaj in od zadaj, a čudo, v kuhinjo nobena, tudi ranjen ni bil nihče. Ko smo prišli ven, smo videli šolo skoro brez strehe in celo zapadno stran v razsulu. Da sem krompir pustil in drugi karte, se razume. In tako se nam godi neprenehoma. So tedni, da nam ničesar ne manjka; so pa tudi tedni, ko nič ne jemo. In takrat se začne tekanje za krompirjem, samo, če smo toliko srečni, da lahko vsaj na noč pridemo do kake hiše. Sli in zabele ne poznamo. Da, lakota, dovolj sem te že preстал! Po pravici pravijo, da je lakota najboljši kuhar. Kako rad kuham, samo, če kaj imam! Pa tudi zgledajo naši krušnjaki, kot bi sam špeh v njih nosili! O, ko bi me videli kako izgledam sedaj! Zdrav sem bil tudi zmiraj, tako, da še nikdar, niti enkrat se nisem prehladil. Pa tudi Boga hvalim zato. S tistim, kar se mi je poslalo, namreč srajce je pa tako. Dne 31. dec., ko sem se marod naznanil, nisem mogel do voza, kjer so bili zavoji, sem pa Lovretovemu Anzu naročil, naj on prevzame zavoj, če me pa ne bo nazaj, naj pa sam porabi. Pač nimam sreče v tem pogledu. Tudi za Božič nisem nič dobil, ker sem šel v bolnišnico. K stotnji še ni prišlo, v bolnišnici so pa že razdelili. No, pa nič ne de, sem se že navadil pomanjkanja. Vi trpite doma, a mi tukaj. Naša dolžnost je, da vstrajamo do konca, čeprav izpostavljamo svoje življenje. Zmaga mora biti naša in tudi bo! To upanje imamo vsi. Oh, ko bi vedeli, s kako hlabrostjo se bojujejo celo naši stari črnovojniki! O Slovencih in o Hrvatih greglas, da so najbolj vstrajni in junaški vojaki avstrijske armade! Kjer Slovenec udari, se vse zdrobi, kamor Slovenec nameri, gotovo zadene, Bodite srečni v domovini! Pozdrave!

lje, ker nisem za gotovo vedel, ali je katoličan. Odprl sem njegovo obleko na prsih in v svoje veliko veselje sem zagledal svetinjico Brezmadežne. Sedaj sem sklenil ostati pri ranjencu. Hvala Bogu, da sem to storil! Ko sem ga ljubeznjivo okrepčal in mu boljše postljal, je plemeniti mož odprl oči. Kako je bil vesel, ko je videl pri sebi duhovnika. Mogel sem mu dobro podeliti svete zakramente in sem bil priča njegove blažene smrti. Svetinjica in gotovo tudi Vaša molitev sta izprosile Vašemu ljubemu sinu največjo milost za nas ljudi — milost srečne zadnje ure.“ Tako se je glasilo pismo. Od tega časa je mati popolnoma potlačena in prenaša svoje težko trpljenje s krščansko potrpežljivostjo in z udanostjo v božjo voljo.

Uš.

Uš v vojni — kakšno smešno nasprotje! Kaj ima vendar ta majhna živalica opraviti v ogromni vojni, kakor je svet še ni videl in proti kateri so bile vojne Aleksandra Velikega in Napoleona zelo neznatne! Toda ne podcenjujmo male uši! Ravno najmanjši, komaj vidni stvorijo so najhujši sovražniki našega človeštva, hujši nego dreadinghtti: bacili nalezljivih bolezni. Tudi uš je sovražnik, ki se ne sme podcenjevati, je zagrižen sovražnik, ki povzroča vojakom marsikatero bridko urico. Ne pa ob enem ta uš tudi soudeležena v vsaki vojni in ima v vsaki vojni svojo posebno zgodovino. Zato je zanimivo, če se nekoliko pobrska po tej usni zgodovini.

V sedanji vojni nadleguje uš posebno naše in ruske vojske na izhodnem bojišču. Ima pa ta sovražnik to dobro lastnost, da se nepristransko zajeđa v prijatelja in sovražnika. Če pa pogledamo v zgodovino, vidimo, da muke, ki jih trpe vojaki v sedanji vojni zaradi ušivosti, niso nič proti onemu, kar so že delale uši v prejšnjih vojnah, posebno v Napoleonovi vojni leta 1812. Tedaj so bile ruske uši pravi pravcati pogrom na celo polke Napoleonske armade. Nek

Lepote naše domovine premalocenimo!

Ferdinand Meško, samski posestnik v Trgovišču pri Veliki Nedelji, piše dne 16. januarja s severnega bojišča č. g. župniku Ferd. Menhartu (Meško služi pri 5. dragonskem polku):

Častiti gospod župnik! Prijeten spomin na srečne mlade dni me priganja, da tudi vam, č. g. župnik, pošljem pozdrave z bojišča kot svojemu dušnemu pastirju in učniku. Oh, kolikokrat se spomnim na prijatni domači kraj in na prijazno našo cerkev. Nikdar tako, kakor zdaj, mi ne stopi tako živo pred oči, kako lepi so naši kraji, zares pravi raj proti kraju, kjer se mi nahajamo. Cerkev so vičidel iz lesa, zelo revne. Ubogo ljudstvo je popolnoma nevedno, brez vse izobrazbe. Sole so zelo redke, eno ali k večjemu dvorazredne. O kakih družtvih še tukaj nobenega pojma nimajo. Zares, tisti, kateri je zmiraj doma, ne zna ceniti lepote prelepe naše slovenske domovine! Dobro ljudstvo, vesela izobrazena mladina, prijatne vase in mesta, rodovitno polje in vinske gorice, to tvori popolnoma drugačno sliko proti krajem, kjer se nahajamo.

Meni je slo se dosedaj zmiraj po sreči. Zares, čuditi se moram, da še živim, ako pomislim nazaj, v koliki nevarnosti sem se že prav dostikrat nahajal. Naj vam navedem le en slučaj:

Bilo je že takoj od začetka v bitki pri G. . . . Bil je strašen dan, ki ga ne pozabim nikoli. Bilo nas je več tovarišev, ki smo bili pri nekem neimenovanem generalu prideljeni kot „Melderiterji“ (prenašalci vojnih poročil med bitko). To je bila kaj nevarna služba. Bili smo v nekem marofu, kamor je ruska artilerija na svo moč streljala, tako, da se je poslopje nazadnje užgalo od samih granat in šrapnelov. Naenkrat me pokliče naš nadporučnik in pravi, da naj grem h generalu. In g. general me pošlje z nekimi nujnim poročilom na naše desno krilo. Sreča mi je bila mila, da sem prišel popolnoma nepoškodovan skozi. Ali to je bila groza, katere vam ne morem popisati. Svinčenke so žvižgale, kakor bi čebеле rojile. Šrapneli so eksplozirali, da je bila groza in naenkrat udari težka granata ravno pet korakov pred menoj ter mi vrže peska in prsti v obraz, da mi popolnoma vid vzame. Mislim sem, da sem že izgubljen. Pa ni čuda, jahal sem po neki planjavi, od koder me je videla ruska artilerija in vedela, da imam gotovo nujno poročilo.

Poslali so kar cele salve za menoj, ali angel varih me je čuval, da me ni nobena krogla zadela. Takih in enakih slučajev bi vam lahko prav dosti naštel, a mi primanjkuje časa. Mogoče drugokrat več. Prosim vas, častiti g. župnik, kake so kaj razmere tam v domačem kraju. Gotovo žalostne. Vse boljše delavske moči morajo na vojsko. Bog daj skoraj srečen konec, zmago in dan veselega svidenja!

Pozdravljam tudi čast. g. kaplana, Mladeniško in Dekliško Zvezo, sploh vse mlade prijatelje! Vaš udani Ferd. Meško.

Haložan na bojišču.

Franc Emeršič, doma iz Paradiža pri Sv. Barbari v Haložah, sedaj vojak pri avstrijskem trenu, piše svojim starišem z bojišča:

württemberški poročnik Suckow in drugi so opisali nemile učinke teh jedalcev v oni dobi, ki so bili prava egiptovska nadloga bojujočih se vojska.

Jako sitno je uplivala večna srbečica na vojske, ker jim je bilo nemogoče spanje pri stražnih ognjih. Po velikem naporu je vojaku spanec najnujnejša potreba. Sedaj naj si pa človek pomisli skoro do smrti izmučenega vojaka, ki zaradi uši ne le ne more zaspati, temveč tudi ne zadremati. Neki častnik je opazil, da ima vse telo ogrizeno po teh zajedalcih, a neki drug francoski častnik si je pri praskanju izpraskal kos mesa v vratu in bolečina, ki mu jo je prizadevala ta rana, se je zdela mučeniku prava olajšava. Za časa Napoleonovih vojsk so bile razmere take, da je bila telesna čistost sploh nemogoča in mrčes se je pomnožil tako, da se ne da niti popisati. Tedaj ni nihče ušel ušem, pripoveduje pisatelj Constant, Napoleonov komornik. Uši niso imele niti pred „gospodom sveta“ ozira in so neusmiljeno žrle francoskega cesarja.

Žal je zdravniška veda tedaj smatrala nekako pod svojo častjo, da bi se bavili s tem mrčesom. V zdravniških poročilih o oni vojni nahajamo malo poročil o zatiranju usjega pogroma, dasiravno ga je že vsak udeležnik napoleonske vojne čutil le prekruto, na svoji lastni koži.

Močnejše pa so preganjali ušivost v nemško — francoski vojni leta 1870—1871. Tako poroča pisatelj Weiland, da je bila prva skrb zdravnikov, ki so dobili ranjenca v svoje vrste, da so ga rešili uši. Ranjenca so na posebnem, za to določenem kraju slekli, temeljito očistili, če je bilo mogoče, ga okopali v touli vodi in ga potem oblekli v čisto perilo in prenesli v bolnišnico. Vso obleko so prenesli na prosto in tam se je začelo temeljito uničevanje uši.

Delalo se je to na poseben način. Pripravljen je bil pet čevljev širok in prav tako visok lesen zaboj, pokrit s pokrovom in zunaj dobro oblepljen z

I. Bojišče, dne 5. februarja.

Dragi! Zahvalim se vam za časopise. Danes sem sprejel vse tri („Slov. Gospodarja“, „Stražo“ in „Slovenca“). Veseli me, kakor tudi moje tovariše, da nam pošiljate naše časopise. Domačih znancev nimam. Slovencev nas je zdaj že precej skupaj, pa iz haloškega okraja ni nobenega, pač pa iz okraja Ptuj, Ormož, Ljutomer, Celje, Slov. Gradec, večina je pa Kranjcev. Snega je tukaj prav veliko in strašno huda zima. Mi smo že čez mesec dni zmiraj na enem mestu v Karpatih. Poka strašno. Blizu nas vsak dan ujamejo na tisoče Rusov in jih spravljajo tukaj na vlake. Sedaj smo mi en dan hoda od bojne črte. Natlačeno se slišijo po dnevu strojne in ponoči infanterijske puške. Po dnevu gromijo cel dan, kakor ob hudi uri, sami kanonski streli. Pokanje se mi zdi, kakor samo en grom. Tako gre cel dan naprej in notri do polnoči se še slišijo topovski streli. Naši vsak dan vjamejo mnogo Rusov in ne zmanjka pa jih vendar ne. Zmrznjenice pripeljejo vsak dan cele kolone vozov. Reveži so na nogah zmrznjeni in gredo v bolnišnice. Jaz sem še zdrav, hud kašelj imam in strašno me včasih v noge zebe. Vsi Slovenci-vojaki Vas lepo pozdravimo!

II.

Dne 6. februarja 1915.

Predragi stariši in brat! Danes, ko to pišem, smo samo osem ur od bojne črte in danes se je ta kačja zalega (Rusi) morala nazaj podati. Naša artilerija jih je pregnala in vzlic hudi zimi, koje so Rusi navajeni, je mnogo Rusov zmrznilo. Naše čete so male in mlade in se proti trikrat močnejšemu sovražniku še zmiraj trdno in z vso hlabrostjo zoperstavljajo ter ga nazadnje še v beg poženejo. Pomislite, dragi moji, kaj je en avstrijski vojak v bojni črti vredni! Po sebnosti tisti, kateri vso zimo brez vsega občutja prestopi in tam svinčene zvezde proti Rusu pošilja. Kosijo in žanjejo naše čete mogočne sovražne vrste, čeprav je naših trikrat manj kot Rusov. Danes so se umaknili daleč nazaj v Galicijo in mi stojimo na meji Galicije in Ogrske. Snega je ponekod čez 4 metra, navadna mera pa 2 metra. Zima je strašno huda: 18, 19, 20 in 22 stopinj.

O moji vrnitvi ve samo večni Bog. Mi vemo samo toliko, da tako hitro se ne bo konca te strašne vojske. — Srečne pozdrave pošilja vsem Vaš sin Fr. E.

Slovo padlega moža od žene in otroka.

Vojni kurat 22. infanterijske divizije č. g. Franc Kren piše dne 7. februarja našemu uredniku s severnega bojišča:

Dragi! Hvala za časničke! Razdelim jih, ko jih sam prečitam, med naše slovenske fante, ki jih tudi z veseljem čitajo, kolikor jim pripušča čas. Hvala tudi za pismo! Vedno me zelo razveselja poročilo od domačih ali znancev. Oče se mi smilijo, ker mora tu di Matija obleči vojaško suktnjo! Jaz rajšam tukaj od vasi do vasi, kakor hlapec ali dekla, ki ne moreta pri enem kmetu ostati delj časa, kot par dni.

Pri zadnjih spopadih v Karpatih smo imeli precej izgub, Rusi še več. Samo k našemu zdravniškemu oddelku je prišlo 250 ranjenih Rusov, katere so naši zdravniki skrbno obvezali in jih poslali v različne bolnišnice. Bili so zelo izstradani in so prosili za „hleb“ (kruh), kar so tudi dobili in povžili z veli-

močnim modrim papirjem, da bi bil tako neprodušen. Na dno zaboja so nalili bencina in so naložili potem vrsto perila, ki so ga tudi polili z bencinom. Ko je bil zaboj poln, so ga pokrili, kolikor mogoče dobro s pokrovom. Uši so ostale tako 72 ur pod učinkom bencinovih parov.

Ko so vzeli perilo iz zaboja, je bilo na dnu na debelo mrtvih uši, ki kakor tudi drugi podobni majhnaj mrčesi ne morejo živeti v bencinovem hlapu. Tako se uničuje mrčes v perilu tudi z razkuževalnimi, in očiščevalnimi pripravami. V miru se seveda ni treba batiti takih zajedalcev in čistost je proti njim najboljša medicina.

Toda ni bilo vedno tako. Bili so časi, ko so uši razvijale pravo grozo. Najstrašnejša smrt, kakor je opisana v mnogih pravljicah, ki je mogla zadeti ljudi kot strašna božja kazen, je bila smrt po ušeh: uši so jih snedle! Take smrti so baje umrli Herod, Sulla in Filip II., kralj španski. Kakor pri Herodu, se je ta smrt smatrala tudi pri Filipu II. za kazen božjo.

Prej se je mislilo, da to strašno bolezen povzroča neka posebna vrsta uši, takoimenovane bolniške uši, ki se množe strahovito hitro. Toda te vrste uši ni, temveč je navadna uš, ki se ob posebnih pogojih in okoliščinah razploduje posebno naglo, tako zelo, da dobesedno pokriva vse bolnikovo telo, da se zajeda pod kožo v praskah in ranah in se potem ni čuditi, da je bil pogled na take bolnike tako grozen, da zgodovina navaja tako smrt kot najstrašnejšo. — Kako je bilo mogoče, da je mogočni španski vladar Filip II., ki ni bil nikdar v kaki vojni, umrl take hude in strašne smrti, je težko umljivo. Pač je moral tu igrati precejšnjo ulogo običaj, ki ni dovoljeval primernega zdravljenja in pa nevednost tedanjih zdravnikov.

Ne smemo namreč pozabiti, da je v tedanjem zdravništvu igralo veliko ulogo tudi že — babjever-

ko slastjo. Čutili so se popolnoma srečne v naši oskrbi, ko so potolazili svoje želodce. Pripovedovali so, da že šest dni niso drugega zavžili, kakor nekaj čaja. Stirje so umrli, pokopal sem jih na našem pokopališču v jami z našimi vred. Na kraju miru, kjer neha za vselej življenja boj, vlada bratoljubje tudi med takšnimi, ki so si stali še pred nekaj urami v bojni črti kot sovražniki nasproti. Smrtni angel poravnava vso sovraštvo.

Danes sem pokopal vojaka iz Gradca, pri katerem smo našli listič na svojo ženo in otroke. Solze so mi prišle v oči, ko sem bral pretresljivo slovo moža od žene, oziroma očeta od otroka. Med drugim ju prosí, naj molita zanj, naj vsaj enkrat v letu misli nanj. Nehote mi šine misel v glavo: Koliko takih blagih moži, koliko dobrih, skrbnih očetov že krije taja zemlja! Koliko srečnih družin je že postalo nesrečnih po tej vojski! Udajmo se v božjo voljo! Pozdravljam vse!

S solnčnega juga.

Vojaki iz St. Pavla pri Preboldu, ki služijo cesarju pri trdnjaviških topničarjih v Kotorskem zalivu, nam pišejo:

Mili rojaki! Tudi nas je pozval glas našega presvitlega cesarja, da smo morali pohiteti daleč doli na jug na obrambo naše ljube domovine. Vsak, kateri je že skusil kedaj kakšno ločitev, ve, kako težko mu je svojo drago ženo, ljube otroke in mile stariše, brate in sestre zapustiti in oditi za negotov in nedoloden čas. Prišli smo sem meseca avgusta. Po nekaj dnevih našega službovanja nas iznenadi dne 8. avgusta ob 3. uri 45 minut popoldan prvi strel našega neprijatelja. In od tedaj se bije tukaj boj, ki se sme po večini imenovati trdnjavsko-topniška boj. Naši sovražniki (Črnogorci) namreč imajo dobre naravne postojanke na gori Lovčen. Od začetka boja so pridno streljali, ali naša slavna in nepremagljiva trdnjava N. . . . je tako dobro odgovarjala, da je bilo veselje. In tega boja se je vedno tudi udeleževala naša slavna mornarica z eno ali tudi več bojnimi ladjami. Kadar je ona posegla v boj, je bilo gromenje, kakor ob najhujši nevihti. Ali kako je pa še le bilo na Lovčenu! Dvignil se je oblak in strašno razdejnanje je prišlo na našega sovražnega sosedu. Po nekaj tako dobro merjenih streljih je bil učinek tak, da je razneslo sovražniške topove in utrdbe, in naš sovražni sosed Nikolaj se je tako prestrašil, da si je nato privoščil več tednov spanja in počitka. Med tem počitkom in spanjem ga je večkrat potolazil njegov stric Francoz s kakšno pošiljavo živeža ali orožja. Po več tednih počitka se je Črnogorec zopet oglašil s svojimi topovi in prav razsrdil se je 19. in 20. oktobra. Tedaj je bilo gromenje topov najstrašnejše. Granate so frčale, kakor za stavo ali naše topništvo je sovražniku kmalu uničilo vse veselje do streljanja. Kajti naše trdnjave in vojne ladje so streljale tako izvrstno, da so mu na Lovčenu vse razbile. In od tedaj pa si naš sovražni sosed Miklavž privoščil pravcati zimski počitek, tupatam se še kaj oglasi, kar pa nima posebne pomene. Tako tedaj teče kolo vojnega časa in marsikatera bridkost je že za nami. — Kar se tiče verske dolžnosti, če nam prikožnost dopušča, jo tudi radi izpolnimo. Tako smo se udeležili službe božje, ki se je vršila dne 9. decembra na prostem pod milim nebom. Sv. mašo nam je bral vojaški duhovnik. Pri sv. maši pa niso svirale orgle, kakor pri nas doma v župni cerkvi, ampak svirala je polkovna godba od slavnega 22. pešpolka. Ko je godba zaszvirala lepi napjev krasne slovenske pesmi „Pred stolom Tvoje milosti“, takrat so marsikomu zaigrale solze v očeh, kajti vsak se je čutil srečnega, da je bil pri sv. maši. Tako torej so potekli lepi dnevi in bližali so se lepi božični prazniki in je marsikateri mislil, da jih bo obhajal v krogu svojih dragih ali usoda hoče drugače. In tedaj ste se vi, dragi rojaki, namenili tudi nam narediti veselje in postali ste nam različnih reči, da nas razveselite in potolazite v našem vojnem življenju. Ali veliki železniški promet je ta darila tako zakasnili, da smo jih še le sedaj pred nekaj dnevi dobili. Toraj nam dolžnost nalaga, da se vsem gg. garovalcem v domovini tem potom najiskrenejše zahvalimo. Na veselo svidenje! Pozdrav Sentpavelčanom in sploh vsem Slovencem in bratcem „Slov. Gospodarja“. Mnogo pozdravov vam pošiljajo iz južnega bojišča ob krasni Adriji: Filip Skok, Ant. Skorjanec, Sanež Ivan, Matija Mlinarič, Miha Brumer in Anton Dobovičnik.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Maribor, 17. februarja.

Rusom se je njih novejši vojni načrt popolnoma izjavil; zamišljen je bil dobro, pa izvesti ga niso mogli. Ruski vojskovođa so svojo armado tako razpostavili, da bi ista v Izhodni Prusiji, na desnem bregu Visle in v Bukovini obšla nemško, oziroma avstrijsko armado. Rusi so tudi računali na to, da bodo pri Dukli preklali avstrijsko bojno črto in udrlji na Ogrsko proti Budimpešti. A prišlo je drugače. Rusi so obračali, Avstriji in Nemci pa so obrnili.

V Bukovini, kjer imajo Rusi zbranih okoli 50.000 moži, je avstrijsko orožje zadnji čas imelo izvanredno lepe uspehe. Naše čete so zasedle mesti Sereth in Raduc in se dan za dnevom vedno bolj bližajo glavnemu bukovinskemu mestu Černovice. Rusi stojijo sedaj ob reki Pruth v severni polovici Bukovine.

V južno-izhodni Galiciji tudi krepko prodiramo. Avstrijske čete, ki so udrele čez prelaz Jablonica v Galicijo, so ob reki Pruth prišle do mesta Delatyn ter mesto in višine na severno-izhodni strani mesta iztrgale iz ruskih rok. Istotako smo tudi zasedli mesto Nadvorna, ki leži južno od Stanislava. Del naših izhodnogaliških čet pa stoji pred mestom Kolomea, katero so menda Rusi že izpraznili.

Središče naših karpatskih čet se uspešno bori na gališki strani prelazov Vyskov in Užok. Preko Vyskova prodiramo proti mestu Stryj, pri Užoku pa proti Turku in Samborju (južno-izhodno od Przemysla).

Najhujši boji na karpatski črti se vršijo pri prelazu Lupkov in Dukla. Ob Dukli stojijo tudi naši slovenski fantje, ki so se tako izkazali, da so bili od samega vojskovođe nadvojvode Friderika javno pohvaljeni. Duklo bi Rusi radi obdržali na vsak način, ker se niso popolnoma opustili svojih starih želj po Ogrski; zato mečejo v to ozemlje vedno nove sile. Rusi so izgubili samo pri Dukli v zadnjem tednu okrog 50.000 padlih in ranjenih, nad 30.000 Rusov pa je na cel. karpatski črti prišlo v avstrijsko ujetništvo.

Rusi so Przemysl zopet začeli močno obstreljevati, pa brez posebnega uspeha. Ob Dunajcu in Nidni nobene večje spremembe.

Pred Varšavo si je nemška armada z zavzetjem dveh važnih postojank Humina in Borzymova dosegla velik uspeh. Nemška armada stoji sedaj tako blizu pred Varšavo, da rabi samo dva dnevna marša do prvih predvaršavskih utrdb.

V Izhodni Prusiji se je ruski obkoljevalni načrt pri Mazovskih jezerih nenadoma posrečil. Pri mestih Lyeck, Stallupönen in Eydtkhunen so Nemci porazili Ruse in jih nad 26.000 ujetih. Tako je torej bilo najskrajnejše deso in najskrajnejše levo rusko krilo vrže nazaj in Rusi bodo morali misliti na nov vojni načrt in novo razvrstitev armad.

Na desem bregu Visle, kjer so Rusi pri Mlavi in Siepreu hoteli obiti nemško armado, so napravili Nemci protinapad in so zasedli mesto Siepre.

Naše prodiranje v Bukovini.

V Bukovini avstrijske čete stalno napredujejo. Zasedle so mesto Sereth in ves gornji del doline reke Sereth. Kakor poroča dne 16. februarja madžarski list „Pesti Naplo“, se nahajajo avstrijske čete samo dva dnevna marša pred glavnimi bukovinskimi mestom Černovice. Prodiranje je otežkočeno vsled grozno slabih cest. Dne 15. februarja so naši prekoparji rekli Sereth in so pogнали Ruse proti reki Pruth. (Reka Pruth izvira na Karpatih na Črni gori južno-izhodno od prelaza Jablonica in teče mimo Černovic.) Rusi so napravili protinapad, a so bili odbiti.

Naše zmage v južno-izhodni Galiciji.

V južno-izhodnem delu Galicije je prodrla avstrijska armada iz ogrskega mesta Körösmező čez karpatski prelaz Jablonica v Galicijo ter je došla v ozemlje izhodno-galiških mest Kolomea-Delatyn-Nadvorna, ki ležijo v zahodni smeri od glavnega bukovinskega mesta Černovic ali južno-izhodno od Lvova. Dne 13. februarja so se Avstrijičji pokostili mesta Delatyn in višin na severni strani mesta. V nedeljo dne 14. februarja pa se je našim četam posrečilo, da so vrgle Ruse iz mesta Nadvorna. Sovražnik se je moral umakniti proti mestu Stanislav. Pri Nadvorni je važno železniško križišče.

Ob Dukli Rusi izgubili okrog 50.000 moži.

Ob prelazu Dukla, kjer imajo Rusi zasedene nekatero važne postojanke in kjer je bilo zadnje tri tedne pozorlišče izredno krvavih bojev, so pričeli Avstrijičji z napadalnim prodiranjem. Uspeh se je takoj pokazal. Rusi so imeli že pri prvih avstrijskih naskokih velikanske izgube. Budimpeštarski list „Pester Lloyd“ poroča dne 15. februarja, da so bili Rusi samo pri enem napadu, ki so ga podvzeli naši polki pred tremi dnevi na ruske postojanke v ozki dolinici, strašno poraženi. Naše čete so prisilile sovražnika, da se je umaknil ter je pustil na bojišču 1200 mrtličev, katere ni mogel več proč spraviti ali pokopati. Na kraju, kjer se je vršila bitka, pokriva jo ruski mrtličji na debelo ozko dolino.

Skupne izgube, ki jih je imel sovražnik v bojih ob Dukli v zadnjih dneh, se računajo najmanj na 50.000 mrtlih in ranjenih. Če se pomisli, da so imeli Rusi samo v tem majhnem ozemlju (ob Dukli) tako velikanske izgube, lahko pojмимо, kako ogromne morajo biti celotne sovražnikove izgube na celi obširni karpatski bojni črti. Radi teh, skoro nepreglednih izgub in velikega navora so Rusi prenehali z napadalnim prodiranjem in so se morali umakniti s svojih postojank v Karpatih.

Dvaindvajset napadov eden dan.

Rusko uradno poročilo o bitki pri Dukli dne 7. februarja pravi, da so Avstrijičji ta dan napadli ruske postojanke pri vasi Koziewska pri Dukli nič manj nego 22krat.

Rusi zopet napadajo Przemysl.

Vojni poročevalec italijanskega lista „Secolo“ brzojavlja dne 15. februarja iz Petrograda: „Zadnje dni je bila trdnjava Przemysl izpostavljena težki preizkušnji. Ruska težka oblegovalna artilerija je jo zelo hudo obstreljevala. Uspehi obstreljevanja še niso znani.“

Povodenj pred Varšavo.

Nemška Hindenburgova armada s pomočjo Avstrijev vedno bolj zožuje ozemlje med Varšavo in nemško-avstrijsko bojno črto. Napadalno prodiranje Nemcev in Avstrijev na Rusko-Požskem je napolnilo Ruse z velikimi skrbmi. Velik ruski list „Novoje Vremja“ piše dne 15. februarja: „Usmiljeni Bog, vendar ne odkloni našim (ruskim) hrabrim junakom svoje pomoči. Strašni, viharju podobni sovražni napad se je pričel, ki bo mogoče poslednji v tej vojski. Kakor velikanska povodenj ali ogromna jata kobilic so se razile nemške čete čez ozemlje zahodne Rusije in prodirajo z velikansko silo naprej. Pri razvrstitvi take napadalne sile je lahko mogoče, da ruske čete ne morejo ustavljati, temveč bodo vržene nazaj.“ List končuje z besedami: „Bog bodi našim junakom milostljiv.“

50.000 Rusov ujetih.

Berolin, 17. februarja.

Po devetdnevni zimski bitki v ozemlju Mazovskih jezer je bila deseta ruska armada vržena čez mejo Izhodne Prusije in končno po skoro popolni obkolitvi uničujoče pobita. Sovražnik je imel velike izgube. Število ujetih Rusov je gotovo več kot 50.000! Nemci so uplenili več kot 40 topov, 60 strojnih pušk, in nepregledno množino vojnih potrebščin.

Nemško-francosko bojišče.

Maribor, 17. februarja.

Boji na kopnem, na morju, pod morjem in pa v zraku označujejo borbo med Nemčijo, Anglijo in Francijo. Dne 12. t. m. je napravilo 34 angleških zrakovlovcov napad na belgijsko morsko obal z namenom, da bi poizvedli za pristanišče, kjer se skrivajo nemški podmorski čolni in ga porušili. Pri tem napadu so vrgli več bomb na razne belgijske kraje, toda te bombe niso napravile Nemcem v vojaškem oziru nobene posebne škode. Napad angleških zrakovlovcov ni torej dosegel zaželjenega uspeha. Angleške vojne ladje so zadnje dni opetovano priplule pred belgijsko morsko obal in silno obstreljevale nemške utrdbe in obrežne baterije pri Ostendu, Zeebrügge in Westendu. V Argonih se pa vrše neprestani boji za strelske jarke. Nemci so napravili proti trdnjavi Verdun tako silen sunek, da je trdnjava močno ogrožena. Nemški zrakovlovci so vrgli na trdnjavo čez 100 bomb. Ker se ruski vojni načrt proti Nemcem in Avstrijem ni posrečil, začenjajo angleški vojni strokovnjaki misliti na nov vojni načrt Anglije in Francije. Če bi Rusi prišli v nevaren položaj, bodo Angleži in Francozi začeli z napadom na nemško bojno črto z vso silo, da odvrnejo nemški pritisk na rusko bojno črto. Rusi venomer pritegujejo velikanska ojačenja na nemško-rusko bojišče. Istočasno prihajajo vedno nova ojačenja iz Anglije in prekomorskih dežel na francosko bojišče. Dejstvo, da je najel tropsporazum (Anglija, Francija in Rusija) skupno velikansko vojno posojilo v znesku 20 milijard kron, ter da pošilja tudi Nemčija venomer velikanske čete na belgijsko-francosko bojišče, spričuje, da se bo grozna borba nadaljevala s pomnoženo silo.

Amerika opominja Nemčijo in Anglijo.

Z današnjim dnevom se začenja izvršitev napovedi nemškega admiralnega štaba, ki je Severno morje, morsko ožino med Anglijo in Francijo in Irsko morje proglasil kot vojno torišče in zapretil, da bo s svojimi podmorskimi čolni od 18. februarja naprej potopil vsako angleško trgovsko ladjo. Ker pa Angleži kaj radi izrabljajo zastave nepristranskih, torej ne se vojskujočih držav, je Nemčija napovedala, da ista usoda kot angleške tudi lahko zadene ladje nepristranskih držav.

Tako je torej nastala tudi za trgovske ladje nepristranskih držav velika nevarnost. Združene države Severne Amerike so vsled tega izročile Nemčiji spomenico, v kateri jo opominjajo, da ima Nemčija sicer pravico, da njene vojne ladje preiščejo na morju ladje nepristranskih držav, ali ne vozijo prepovedano

blago, nimajo pa pravice, da bi jih kar enostavno — napadle in uničile. Ob enem Združene države Severne Amerike opominjajo Nemčijo, naj dobro premisli, kakšne posledice bi nastale za razmerje med Združenimi državami in Nemčijo, če bi nemške pomorske vojne sile napadle ali uničile kakšno trgovsko ladjo Združenih držav in povzročile smrt le enega ameriškega državljanca. Če bi se zgodilo kaj takega, bi bila vlada Združenih držav prisiljena, da bi storila za to odgovorno nemško vlado.

Istovrstno, kakor Nemčiji, so Združene države poslale tudi Angliji opomnico, v kateri se Anglija svari pred splošnim izrabljanjem zastav nepristranskih držav. Vlada Združenih držav je v velikih skrbeh, če bodo angleške ladje izrabljale ameriško zastavo. Če bi zavoljo take izrabe tudi ameriške ladje postale žrtev nemških napadov, bi v tem slučaju tudi angleška vlada bila odgovorna za izgubo življenja ali premoženja podanikov Združenih držav, severoameriških.

Nemška vlada je na opomnico Združenih držav odgovorila, da bo vprašanje o napovedanih napadih na angleške trgovske ladje vnovič preudarila, ako Anglija ne bo ovirala čovoza živil za prebivalstvo Nemčije, ki ne pripada armadi in vojni mornarici.

Turčija-Rusija-Anglija-Francija.

Maribor, 17. februarja.

Pozornost vzbuja vest, ki je došla iz Aten, da Turki utrjujejo pod vodstvom nemških častnikov maloazijsko obalo Egejskem morju nasproti otokoma Kijos in Mitilene. Nekateri mislijo, da se Turki tukaj hočejo zavarovati zoper Italijo, katera utrjuje otok Rodos in zbira na istem številne svoje čete.

Na Kavkazu so se zadnji čas vršile tako le manjše praske.

V turško črnomoško pristanišče Trapecunt so 11. t. m. udrle ruske torpedovke in so obstreljevale severoameriški parnik „Vašington“ tako močno, da se je potopil. Na to torpedovke še obstreljevale mesto in razrušile nekaj hiš.

V Egiptu so bili nekaki poizkusni boji ob Sueskem prekopu med Angleži in Turki, ki so na nekem kraju prečkali prekop, da poizvedujejo o angleških obrambnih prireditvah. Angleška poročila pravijo, da so bili po triurnem boju Turki pognani z izhodnega brega, katerega so bili poprej že na nekaterih krajih prečkali. — Turški sultan Mehmed Rešad je v posebnem oklicu pozval prebivalstvo v Egiptu, naj se pridruži vojski zoper tuje-Angleže in tako osvobodijo domovino tujega upliva. — Francozi so poslali nekaj svojih čet Angležem na pomoč, da se jim tako izkažejo hvaležne za pomoč proti Nemcem.

V Mezopotamiji se je dne 12. t. m. vršil precejšen spopad med Angleži in Turki pri mestu Korna. Turki so Angleže porazili in jim odvzeli 500 velblodov.

Domača in zunanja politika.

Uspeh papeževega posredovanja.

Sv. Oče Benedikt XV. je s svojimi neumornimi mirovnimi težnjami vendar dosegel, da se bodo oni vojni ujetniki, ki so nesposobni za nadaljno bojevanje, med vojskujočimi se državami izmenjali. Prva taka izmenjava se je začela vršiti med Nemčijo, Francijo-Anglijo že dne 15. in 16. t. m. V nizozemsko pristanišče Vlissingen so dne 16. februarja pripeljali 100 nemških vojnih ujetnikov iz Anglije. Ujetnike pa spremlja osobje Rudečega križa. Iz Vlissingena bodo oproščeni ujetniki z vlakom odpeljeni v Nemčijo. Angleški ujetniki, ki se bodo še menjali, se zbirajo v Lingenu blizu nizozemske meje, oziroma v Lütichu. Francoski ujetniki pa se zbirajo v Konstanci ob Bodenskem jezeru, odkoder bodo odposlani v domovino.

Upad Albancev v Srbijo.

Iz Niša v Srbiji se poroča: Dne 15. t. m. so prečkale številne albanske čete srbsko mejo v pokrajini Prizren. Ker so bile albanske čete mnogo številnejše, kakor srbske, so se morale poslednje, kakor tudi vse srbske oblasti v dotičnih krajih umakniti. Albanci prodirajo v smeri Zapod—Topoljeno—Glavočnica in so razdrli na več mestih brzojavne in telefonske zveze. Dosedaj so zasedli sledeča mesta in kraje: Zapod, Topoljeno, Glavočnica, Vrbnica, Djuri, Vranišac, Krstac in še več drugih. Na srbski strani je bilo 100 mož ranjenih, oziroma mrtvih, med njimi dva častnika. Prodiranje Albancev v srbsko ozemlje se vrši v vedno večjem številu.

Spor me Japonsko in Kitajsko.

Japonska je začela prav oblastno nastopati proti Kitajski. Japonska vlada je stavila Kitajski zahteve, ki jih poslednja skoro gotovo ne bo mogla kar mirno sprejeti. Japonska zahteva: Kitajska ne sme dati nobenega dela obrežja in nobenega otoka v najem ka-

ki tuji državi. V izhodni Mongoliji ima izključno pravico do rudnikov Japonska, ki bo gradila železnice, ali pa dala pravico za zgradbo. Japonski bi naj Kitajska podaljšala najemniško pogodbo glede Port Arurja in železnice Sai tung-Mukden na 99 let. Nadalje zahteva Japonska, naj se ji prizna najemniško pravico čez pokrajino Kiao-čou, katero so letos Japonci odvzeli Nemcem. Japonci tudi hočejo, da pristane Kitajska na to, da bi japonski častniki vežbali glede kitajsko armado, da bi se sprejeli v kitajsko finančno in prometno upravo japonski svetovalci in da bi se v kitajskih solah, kjer se podučuje tuje jezike, sprejel tudi japonski jezik.

Drzne japonske zahteve so vzbudile na Kitajskem nemalo razburjenje. Neko rusko poročilo pravi, da se Kitajska ni dala točnega odgovora Japonski, a je že sedaj izjavila, da so japonske zahteve glede japonskih vojaških vežbalcev in japonskih svetovalcev pri vladi nesprejemljive. Nemalo razburjenje pred grozečim resnim sporom med Japonsko in Kitajsko je nastalo tudi v Angliji, Severni Ameriki in Rusiji. Posebno Anglija se boji resnega japonskega tekmeča.

Grozna nesreča v Brežicah.

5 oseb ubitih, 2 težko ranjeni.

Iz Brežic se nam piše: V pondeljek, dne 15. februarja se je dogodila tukaj grozna neizgovorna neprijetna razsvetljavo, katero je povzročal karbid, ki je bil shranjen pod hišo v kleti. Vsled vel kanske povodnji je prišla voda tudi v klet, kjer je bil shranjen karbid, radi česar so se razvili po celi kleti močni plini. Da es zjutraj ob 5 uro je hotel hlapec, nevedoč, da je že voda prišla čez noč v klet, karbit spraviti na varno mesto. V ta namen je vzel luč in si svetil v klet. Ko odpre vrata, se nenkrat vname ves plin, vsled česar je nastala grozna eksplozija (razpok). Razrušena je bila cela stavba nad kletjo z velikim požarom, ki se je širil več ur daleč. Ubitih je bilo pet oseb, ki so večinoma še spali. Med temi je g. Volčaršek, žena, hčerka, ena hčerka in hlapec. Mater g. Volčarškega in še eno osebo s težko ranjeni odpeljali v bolnišnico. Mrtve so ob 8. uri izkopali izpod razvalin in jih zapeljali na pokopališče. Sin g. Volčarškega se nahaja na bojišču.

Iz Brežic se nam še k goraji nesreči pred sklopom urednišva poroča:

Hlapec, ki je šel s prižgano svatilko v klet, se zove Marjan Lapuh. Mitiliso: gostlinčar g. Volčaršek, njegova žena, njuna 19 letna hčerka, 16 letna hčerka Marija Zlobič in hlapec Lapuh. Poškodovane so še 4 osebe: 2 tuja, hakerica in stara gostlinčarova mati, ki srbori s smrtjo. V okolici so vse šipe popokale. Požar je s šel 2 uri daleč. Volčarškova roditelja je bila daleč okoli na dobrem glasu in povsod prijubljena. Možeje bil občinski odbornik in ud krajega šolskega sveta. Na pekel ieno sredo se je vršil pogreb žrtve. Pet krst so pogrebelci zaporedoma vneli na pokopališče. Tako žalostnega prizora v Brežicah že dolgo ni bilo. Nočeno okoli bilo suho, ko so položili vsi pet nesreč ozev v skupen grob. Bog daj nove sreče cam več i mč in pokoj!

20.000

V zadnjem trenutku pred zaključkom uredništva nam je uredništvo sporočilo izredno veselo vest. — Današnja številka „Slovenskega Gospodarja“ se tiska že v 20.000 izvodih. Več o tem prihodnje!

Razne novice.

Duhovniška vest. Č. g. Jožef Pinter, kaplan v Celju, je imenovan e. kr. vojnim kuratom in odide takoj na severno bojišče.

Č. g. Ignacij Bevar, kaplan pri Sv. Ilju pod Turjakom, je vpoil can kot vojni kurat v Gradec. Stiri njegovi bratje so že bili vsi v vojni službi. Izmed teh je eden (Anton) mrtve, drugi (Jožef) se pogreša. Janez je ranjen s strelom v glavo in France je bil ranjen in se zdravi v Gradcu.

Iz pošte. Poštar Ivan Hötzl v Mislinji je na lastno prošnjo prestavljen v Hrastnik.

Iz učiteljske službe. Načučitelj pri Sv. Rupertu v Slov. goricah Simon Ježovnik je stopil v stalni pokoj. Deželni šolski svet mu je ob tej priliki izrekel priznanje in zahvalo za njegovo mnogoletno in uspešno delovanje v učiteljski službi.

Vhod in ustoličenje novega celovškega škofa dr. Heiterja se je vršil na jako slovesen način v godelju dne 14. februarja v celovski stolni cerkvi. Novi škof je imel nagovor, v katerem je razpravljal o vzrokih sedanje vojske, njenih dobrih posledicah in o dolžnostih, ki jih imajo verniki v teh resnih časih.

Bivši krški (celovski) knezoškof dr. Kahn umrl. V samostanu Tanzenberg na Koroškem je v pondeljek dne 15. februarja predpohodne umrl po dolgi bolezni bivši krški knezoškof dr. Jožef Kahn. Sedanjí krški knezoškof dr. Adam Heiter je podelil dr. Kahnu še dan pred smrtjo sv. zakramente za umirajoče. Nato pa so mu začele moči pešati. Dr. Kahn je bil

rojen l. 1839. V duhovnika je bil posvečen v Gradcu l. 1863. Za krškega škofa je bil imenovan l. 1887. L. 1900 se je na neki vožnji hudo ponorečel in od tistega časa ni bil več zdrav. L. 1910 se je prostovoljno odpovedal škofiji. Pogreb se je vršil danes v Tanzenbergu. Rajni cerkveni knez je bil velik prijatelj in podpiratelj katoliškega tiska. Svetila mu večna luč!

Poljak izvoljen za generala jezuitov. Za generala jezuitov je izvoljen Vladimir Ledochovski, ki izhaja iz avstrijske poljske grofovske rodovine, katere člani so služili kot komorniki in pobočniki pri avstrijskih nadvojvodih in kot častniki v avstrijski armadi. Neki taa častnik se je branil sprejeti dvoboj, nakar je bil odpušen iz armade. Vojvoda Parmški ga je nato sprejel v svojo službo. — Rojen je bil grof Ledochovski dne 7. oktobra 1866 v Loosdorfu na Niževavstrijskem. Znani nekdanj nadškof na Poznanjskem in poznejši kardinal grof Ledochovski je bil njegov stric; njegova sestra je znana vrhovna voditeljica družbe sv. Petra Klaver za rešitev sužnjev. Leta 1889 je v Krakov vstopil v red jezuitov. Slovi kot izvrstni poljski pisatelj.

Cesar zaupa v bodočnost. Z Dunaja poročajo: Cesar je sprejel v avdicijeni budimpeštanskega župana. Cesar se je o bodočnosti izrazil na upalno način. Razpoloženje cesarjevo je najboljše, izgleda izvrstno.

Ime najmlajšega nadvojvode. Dne 11. februarja je bil krščen sin prestolonaslednika nadvojvode Karla Francisa Jožefa in nadvojvodinje Cite ter je dobil pri krstu imena: Robert, Karol, Ludovik, Maks, Mihael, Marija, Anton, Frage, Ferdinand, Josip, Oton, Hubert, Jurij, Pij, Ivan in Marko d'Aviano. Glavno ime Robert je dobil po svojem starem očetu, očetu svoje matere vojvodi Robertu Parmškem. — Krst se je vršil v gradu Schönbrunn ob navzočnosti cesarjevi in mnogih članov cesarske hiše. Krstna slovesnost je bila na cesarjevo željo radi sedanjih resnih časov zelo priprosta. Princeza je krstil dvorni župnik dr. Seydl.

Novi davki. Konec februarja ali začetkom marca namerava upeljati vlada nekatere nove davke, ker so državni izdatki vsled vojne močno narastli. Govorilo se je tudi, da bo zemljiški davek za 15% višji kot sedaj (odpravil bi se pred leti dovoljeni popust) in da se na novo upelje vinski davek. Poročali smo že, da so naši poslanci v tem oziru posredovali. Te dni sta bila v isti zadevi dr. Susteršič in dr. Korošec vnovič na Dunaju ter dobila prepričanje, da je njih posredovanje bilo uspešno.

Obdelovanje polja v pomladi. Ker bo ravno letos potrebno, da kar največ obdelajo kmetije svoje polje, sta se obrnila poslanc dr. Korošec in dr. Verstovšek v menu Kmečke Zveze z vlogo na ministrskega predsednika, vojnega in poljedelskega ministra s prošnjo, da po možno-t odpustijo spomladni črnovojnike na dopust, dokler ne oskrbijo setve in nujnega dela. V vlogi povdarjata, da ni mogoče ženam samim dovršiti vsega poljskega dela, ki se pa mora še bolj skrbno izvršiti kakor druga leta. V tej zadevi sta te dni osebno posredovala na Dunaju poslanca dr. Susteršič in dr. Korošec.

Semena za setve. Iz mnogih krajev se je javilo, da bo primanjkovalo semena za setve. Posl. dr. Korošec in dr. Verstovšek sta opozorila poljedelskega ministra in ministrskega predsednika na pomanjkanje semen in zahtevala, da skrbi poljedelsko ministerstvo, da dobijo kmetovalci po Zvezi gospodarskih združenj, kmetijski družbi in njenih podružnicah potrebna semena po primerni ceni.

Popis žita in moke. V najbližjem času bodo uradno pooblaščen osebe zapisovale, koliko žita in moke ima kdo. Vsakdo bo moral povedati resnico, sicer bi bil kaznovan. To povemo, da ne bo presenečenja, razburjenja in pozneje kazni. Vlada boče tudi določila, koliko sme katera družina obdržati žita in žitne moke; ostalo mora, seveda proti plačilu, biti za pozneje na razpolago, da se uporabi tuda, kjer je pomanjkanje. Danes, ko to pišemo, še vlada ni določila, koliko žita, oziroma moke bo za osebo ostalo v družini.

Berolinski list o slovenskih vojakih. Vojni poročevalec lista „Berliner Tageblatt“ posebej omenja slovenskoštajerske fante v bojih pri Dukli. Graški nemški listi so poročilo „Berliner Tagblatt“ spremenili v toliko, da so poročali samo o „nekem štajerskem polku.“ V istini pa stoji v berolinskem listu: „Proti večeru so vrli Spodnještajerci in Slovenci z naskokom zavzeli vas Bzarna.“ Nam spodnještajerskim Slovencem, ki smo morali začetkom vojske prestatí marsikatero sumničenje, je mnogo na tem, da ves svet izve o zanesljivosti, pogumnosti in domoljubnosti vrlih sinov slovenskega ljudstva!

Junaški 87. pešpolk. Celjska „Deutsche W.“ piše: Od častnika 87. pešpolka na severnem bojišču smo prejeli te dni dopisnico, pisano dne 29. januarja, s sledečo vsebino: „Včeraj in danes je imel naš polk častna dneva. Ujeli smo 1 ruskega štabnega častnika, 1 najporočnika in 700 Rusov. Pri tem si je pridobil naš polk največje zasluge. Divizijo je jako pohvalil sam feldmaršal nadvojvoda Friderik.“ — Tudi celjska vahtarica izpoveda, da so naši slovenski fantje ne samo zvesti Avstrijci, ampak tudi celi junaki.

Spoštujte svoj materni jezik! Vojni kurat č. g. Fr. Zagoršak piše z dne 7. febr. med drugim: **Spoštujte svoj materni jezik,** katerega vedo tukaj cenit celo drugi, da celo generali. Moral bi samo videt naše slovenske fante, kako hrabro se borijo in s kolikim zatajevanjem prenašajo gorje in nastrašnejše rane. Ubogji reveži, koliko trpijo.